

DATUM
2021-06-22
ERT DATUM
2021-04-22

DIARIENR
2021/86-4
ER BETECKNING
S2021/03085

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Delbetänkandet En stärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvården (SOU 2021:19)

- Statskontoret tillstyrker utredningens förslag att i hälso- och sjukvårdslagen förtydliga vårdgivarnas ansvar för att kunna ge god vård. I det ansvaret ingår att ha tillgång till tillräckliga lager av sjukvårdsprodukter och övrig utrustning.
- Statskontoret avstyrker förslaget att regeringen ska få meddela föreskrifter om omfattningen och innehållet i regionernas och kommunernas lager av sjukvårdsprodukter för upp till en månads normal förbrukning. Vi förstår syftet med förslaget, men anser att det skulle göra ansvarsfördelningen mellan staten, regionerna och kommunerna otydlig.
- Statskontoret tillstyrker förslaget att ge Socialstyrelsen det samlade statliga ansvaret för frågor som rör hälso- och sjukvårdens planering för att säkerställa tillgången till sjukvårdsprodukter. Statskontoret tillstyrker också förslaget att ge Läkeemedelsverket i uppdrag att bedriva omvärldsbevakning för att tidigt identifiera och analysera händelser som riskerar att påverka tillgången till läkemedel och medicinska produkter.

Beslut om lagerhållning ingår i vårdgivarnas ansvar

Av hälso- och sjukvårdslagen framgår att den som bedriver hälso- och sjukvård ska ha den personal, de lokaler och den utrustning som behövs för att kunna ge god vård. Utredningens förslag att också ange sjukvårdsprodukter gör ansvaret tydligare. Statskontoret tillstyrker förslaget.

I kravet på att ha tillgång till sjukvårdsprodukter ingår att ha tillräckligt stora lager. Om lagren är otillräckliga kan inte vårdgivarna genomföra sina uppgifter. Som utredningen visar kan det dessutom innebära ökade kostnader för vårdgivaren, till exempel när en beställning restnoteras eller uteblir av andra skäl.

Men att hålla lager medför alltid stora kostnader, och onödigt stora lager innebär direkt slöseri med vårdens resurser. En viktig uppgift för den som bedriver hälso-

och sjukvård är därför att hela tiden bedöma hur stora lager som behövs för att klara sina uppgifter med hänsyn till tänkbara störningar i leveranser, ändrade behov etc, men samtidigt försöka undvika kostnader för onödig lagerhållning.

Om staten föreskriver om lagrens storlek blir ansvaret otydligt

Enligt utredningen gör kommunerna och regionerna felaktiga bedömningar av hur stora deras lager av sjukvårdsprodukter ska vara. Den föreslår att regeringen ska kunna föreskriva storleken på lagren upp till en månads normal förbrukning. Staten ska ersätta kostnaderna för den ökade lagerhållningen.

Vi avstyrker förslaget. Statskontoret förstår syftet och håller med om att det kan vara ett praktiskt sätt att i vart fall till en del öka beredskapen. Men med utgångspunkt i den nuvarande ansvarsfördelningen mellan staten, regionerna och kommunerna skulle det vara olämpligt om regeringen via en föreskrift tog över en specifik men central del av vårdgivarnas ansvar. Vårdgivarna skulle ju ha kvar sitt lagreglerade ansvar för allt som krävs för att bedriva god vård utom när det gäller att besluta om vilka lager som de behöver för att klara av sin uppgift.

Om staten beslutar om lagrens storlek så kommer det rimligen att uppfattas som en tydlig vägledning. Risker finns att det får till följd att de olika vårdgivarna minskar sina ansträngningar att löpande försöka bedöma den lämpliga storleken på sina lager av olika produkter och att på andra sätt hantera eventuella störningar i leveranserna. Visserligen skulle förslaget inte hindra en kommun eller region att ha större lager än vad staten föreskriver, men det blir svårt att motivera det när det avviker från regeringens beslut.

Utredningen bedömer att det är rimligt att statens krav på lagerhållning ska kunna motsvara upp till en månads normal förbrukning. Statskontoret gör ingen egen bedömning, men saknar en motivering till varför gränsen ska sättas till just en månad. Med utredningens resonemang så borde sårbarheten minska ännu mer om kravet gällde till exempel tre månader.

Att precisera lagrens storlek med en viss tids normal förbrukning skulle enligt utredningen underlätta tillsynen över vårdgivarnas beredskap för störningar. Enligt Statskontoret är det ett svagt argument. Tillsynen bör ta sin utgångspunkt i vårdgivarnas lagstadgade skyldighet att bedriva en god vård, vilket inte är en självklar effekt av stora lager.

Staten kan bidra med beslutsunderlag

Statskontoret tillstyrker utredningens förslag om nya uppdrag till Socialstyrelsen och Läkemedelsverket. Förslaget ligger väl i linje med förslaget om beredskapssektorer med sektorsansvariga myndigheter som läggs fram i betänkandet Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25). Den kunskap som myndigheterna ska samla in och analysera kan bli till stor nytta för dem som ansvarar för hälso- och sjukvården, till exempel vid beslut om hur stora lagren av olika produkter ska vara. Att på så sätt ge regionerna och kommunerna ett bättre underlag för deras planering och bedömningar skulle inte rubba på ansvarsfördelningen mellan staten och vårdgivarna.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Gabriel Brandström och organisationsdirektör Michael Borchers, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Michael Borchers